

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ВІДДІЛ**

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІХ
ПРОГРАМАХ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ:
ВІД КОНЦЕПЦІЇ ДО ПРАКТИКИ**

**ТЕЗИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
УНІВЕРСИТЕТУ**

(26–27 листопада 2025 року)

Харків 2025

Редакційна колегія:

Соломніков І. В. (відп. редактор), Індик Н. В.,

Семенцова О. В., Дудін О. А.,

Куценко М. Ю., Змій С. О., Рукавішников П. В., Харламова О. М.

відповідальності, поваги до прав людини та гендерної рівності. Зокрема, у рамках тематики ЦСР наголошено на значенні розширення прав і можливостей жінок, подолання дискримінації та розвитку інклюзивних суспільств. Такі акценти сприяють формуванню у здобувачів соціальної відповідальності, готовності брати участь у вирішенні суспільних проблем на локальному та глобальному рівнях.

Отже, інтеграція Цілей сталого розвитку в навчальний процес кафедри філософії та соціології демонструє ефективність поєднання теоретичних знань і виховних практик. Викладання дисциплін кафедри сприяє усвідомленню здобувачами складності сучасних глобальних процесів і їхньої особистої відповідальності за майбутнє людства. Це дає змогу не лише підготувати фахівців для професійної діяльності, а також виховати громадян, здатних мислити глобально та діяти локально. У перспективі саме такий підхід формує основу для досягнення узгодженості між економічними, соціальними та екологічними вимірами сталого розвитку для побудови справедливого глобального суспільства.

1. 17 Цілей сталого розвитку. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 15.09.2025).

2. Толстов І. В., Даніліян В. О. Соціологія : навч. посіб. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 287 с.

*Д-р філос. наук, професор кафедри
філософії та соціології І. Д. Загрійчук
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КУРСІ «ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ»

Ідея мирного та збалансованого розвитку людської цивілізації хвилювала давно видатних мислителів минулого. Уже, наприклад, І. Кант у своїй праці «До вічного миру» міркував про умови мирного соціального розвитку держав і суспільств, що будують своє існування на засадах права. Але політичною практикою ця ідея стала лише з моменту її оформлення на конференції ООН із довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро, яка була сформульована в концепції

«Сталий розвиток». Це сталося у 1992 році. У документі зазначено, що сталий розвиток — це «розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби».

Як показала практика, втілення ідей сталого розвитку на сьогодні не є успішним. Попри окремі позитивні результати збалансованого розвитку економіки, екології та соціальної політики в окремих державах, ситуація на планеті не покращується. Тим не менш, в умовах глобалізації реалізація програмних завдань «Порядку денного на ХХІ століття» є крайнє гострою та необхідною. У цьому контексті діяльність технічного закладу вищої освіти може і має сприяти підготовці свідомості майбутніх інженерів до виконання завдань збереження життя на планеті, втілення у практику ідей гармонійного, збалансованого, безконфліктного прогресу людства на планеті Земля.

В Українському державному університеті залізничного транспорту з цією метою вже не перший рік магістрам механіко-енергетичного факультету читають спецкурс «Філософські проблеми сучасності». У ньому магістри ознайомлюються з основними проблемами сучасного етапу глобалізації, розв'язання яких полягає в реалізації ідей концепції сталого розвитку.

У робочій програмі курсу закладені теми, що перекривають основні проблеми сучасної цивілізації. Це екологія, проблеми демографії, війни і миру, радикалізму та фундаменталізму і т. п. Велику увагу приділяють так званій проблемі «зайвої інформації», яка в епоху інформатизації та широкого розповсюдження Інтернету набула надзвичайного гострого звучання. У рамках курсу аналізують і розмежовують такі поняття, як глобалізація та глобалізм. Глобалізацію розглядають як процес ущільнення відносин між державами, суспільствами та культурами і як результат цього процесу, тоді як глобалізм — це наука про глобальні процеси, яка фактично є міждисциплінарним знанням, що охоплює економіку, політику, соціальну практику та інші знання, включно з культурологією.

У темі «Філософські аспекти проблеми війни і миру у ХХІ столітті» подають історію розвитку уявлень про війну і мир, аналізують сутнісні моменти військових конфліктів і їхню природу, розкривають зміст сучасних воєн, які все більше в умовах наявності ядерних арсеналів стають гібридними та «проксі-війнами». Чільне місце в рамках цієї теми належить проблемі тероризму, яка в останні десятиліття стала проблемою міжнародною, а отже, глобальною.

Окрім війни, сьогодні чи не найбільше людей хвилює збереження природи як основи людського існування на планеті. Ця проблема має два аспекти: виснаження ресурсів існування людини і стрімке збільшення людності на Землі. Причому демографічна проблема містить протиріччя між «демографічним вибухом» у цілому, про що свідчить досягнення людством відмітки в понад 8 мільярдів осіб, і депопуляцією в розвинених країнах Європи і не тільки, що пов'язано з іншим типом і рівнем цивілізації. Отже, екологія і демографія складають значну частину змісту концепції сталого розвитку.

Завершується курс темою «Сучасна філософія права, політико-правова культура суспільства», у якій аналізують основні правові системи, спираючись на які, можна забезпечити реалізацію правдивих прагнень сучасного людства до збереження життя сьогоднішніх і майбутніх поколінь, що і є змістом концепції сталого розвитку.

Оскільки курс присвячений філософським аспектам сталого розвитку в умовах глобалізації, то фіналом вивчення змістовних проблем сучасного світу є формування теоретичної свідомості як основи усвідомлених дій майбутніх спеціалістів зі збереження і продовження життя на планеті.